

ТРАНСФЕРТИ В СИСТЕМІ МІЖБЮДЖЕТНИХ ВІДНОСИН

Л.Б.Рябушка, І.В. Колесник.

Міжбюджетні взаємовідносини являються головним елементом системи міжурядових фінансових відносин, основною ознакою яких є організація та способи переміщення фінансових ресурсів від одного рівня влади до іншого. Трансферти являються основним інструментом такого переміщення. Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України „Про затвердження формули розподілу обсягу міжбюджетних трансфертів (дотацій вирівнювання та коштів, що передаються до державного бюджету) між державним бюджетом та місцевими бюджетами” від 5 вересня 2001 року № 1195 (із змінами і доповненнями) трансферт розраховується як різниця між прогнозними видатками та прогнозною сумою доходів місцевого бюджету із застосуванням коефіцієнта вирівнювання за формулою:

$$T_i = \text{альфа}_i (V_i - D_{izak}) \quad (1)$$

де T_i – трансферт ;

альфа_i – коефіцієнт вирівнювання ;

V_i – розрахунковий показник обсягу видатків ;

D_{izak} – розрахунковий обсяг доходів (кошик доходів).

Згідно формули 1 перевищення доходів над видатками призводить до вилучень до державного бюджету . Розрахункові показники

обсягу доходів, що враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів на 2007 рік складають для бюдже

ту: м. Суми- 205475.3 тис. грн., м. Глухова- 10678.9 тис. грн., м. Конотоп- 37575.4 ,м. Лебедин- 7278.4 тис. грн., м. Охтирка- 24206.9 тис. грн., м. Ромни- 18056.4 тис. грн., м. Шостка- 24516.8 тис. грн. Разом по бюджетах міст 327788.1 тис. грн. Для зведеного бюджету Сумської області цей показник складає 608277.3 тис. грн.

Розрахункові показники обсягу видатків, що враховуються при визначенні обсягів трансфертів на 2007 рік складають для бюджету: м. Суми- 193061.5 тис. грн., м. Глухова- 25313.2 тис. грн., м. Конотоп- 58670.9 тис. грн., м. Лебедин- 12444.3 тис. грн., м. Охтирка- 38989.6 тис. грн., м. Ромни- 37817.2 тис. грн., м. Шостка- 57185.2 тис. грн.

Разом по бюджетах міст 423481.9 тис. грн. Для зведеного бюджету Сумської області цей показник складає 1172191.7 тис. грн.

Отже м. Суми та м. Конотоп являються „донорами” так як доходи перевищують видатки, що призводить до вилучень. Таким чином відбувається „ефект заміщення”, оскільки місцевим органам влади нема сенсу прагнути до збільшення доходів. Це знижує зацікавленість місцевих органів влади у формуванні жорстких бюджетних обмежень, нарощуванні податкового потенціалу відповідної адміністративно-територіальної одиниці. На наш погляд уникнути цієї суперечності можна завдяки запровадженню механізму стимулювання додаткових надходжень понад заплановані обсяги, враховані в процесі бюджетного планування. Бюджетний кодекс пропонує дискримінаційний механізм фінансово-го вирівнювання. Розрив між видатками й доходами, що надходять до місцевих бюджетів територій – реципієнтів, повністю покривається з державного бюджету за рахунок субвенцій і дотацій вирівнювання. Тоді як у місцевих бюджетах, де відбувається щорічне збільшення доходів, залишається, відповідно до Бюджетного кодексу, лише 10 % від суми приросту доходів.

Таким чином, сучасна методологія формування міжбюджетних трансфертів в Україні призводить до того, що зусилля органів місцевого самоврядування з розвитку економіки міста істотно не поліпшують бюджетної ситуації, а лише змінюють структуру доходів (або доходів і видатків) відповідного бюджету. Це підриває основи економічної політики органів місцевого самоврядування . На нашу думку, формування доходів місцевих бюджетів повинно узгоджуватися з принципом територіальної прив'язки податків. Згідно з ним місцеві органи влади впливають на розмір прибуткових надходжень. Теоретично у жителів міста виникають стимули платити вищі податки з метою отримання якісних суспільних послуг. Це можливо , якщо перевести єдиний податок для суб'єктів малого підприємництва та податок з доходів фізичних осіб у групу доходів, що не враховуються при розрахунку обсягів міжбюджетних трансфертів. Це дасть змогу підвищити фіскальну самостійність і відповідальність органів місцевого самоврядування шляхом розширення податкового потенціалу адміністративно-територіальних одиниць. Отже важливим напрямом вдосконалення міжбюджетних відносин є обґрунтування засад раціонального підходу до надання бюджетних трансфертів.